

Projekt "Razem silniejsi! Wspólne zarządzanie kryzysowe na pograniczu polsko-niemieckim"

III Polsko-Niemiecki Dialog Obywatelski

"Razem silniejsi - kryzysy w regionie przygranicznym" 20 czerwca 2024 r. w Forst (Łużyce, Niemcy)

Ocena tematów i pomysłów

III Polsko-Niemiecki Dialog Obywatelski po raz kolejny charakteryzował się dużą otwartością i wzajemnym poszanowaniem. Wzięło w nim udział 108 obywateli, około 50% Niemców i 50% Polaków. Należy podkreślić, że 10 nowych gości zostało zaproszonych losowo. Euroregion Sprewa-Nysa-Bóbr w porozumieniu z Radą Obywatelską określił tematy trzeciego spotkania dialogowego, nad którymi prowadzono prace w poszczególnych grupach. Z jednej strony były to tematy zdrowia i edukacji, które były już omawiane podczas II Polsko-Niemieckiego Dialogu Obywatelskiego. Trzecim, nowym tematem była transgraniczna turystyka/ lokalny transport publiczny.

Dyskusje w dwujęzycznych grupach były bardzo konstruktywne i udało się wypracować konkretne rozwiązania istniejących problemów.

Wyniki pracy trzech wymienionych grup zostały przedstawione bardziej szczegółowo poniżej.

1. Grupa ds. zdrowia (pytanie: W jaki sposób transgraniczna opieka medyczna w naszym regionie przygranicznym powinna być zorganizowana w przyszłości?)

W nawiązaniu do bardzo szczegółowej wymiany poglądów na temat opieki zdrowotnej podczas II Polsko-Niemieckiego Dialogu Obywatelskiego, sprecyzowano następujące kwestie:

W jaki sposób można ułatwić/ uprościć współpracę w zakresie opieki zdrowotnej (podstawowe prace w obszarach wiejskich)?

Należy **zminimalizować przeszkody prawne i wyjaśnić kwestie ubezpieczenia zdrowotnego** (uprawnienia, dostosowanie poziomów kosztów i sprawiedliwe wyrównanie), aby móc zagwarantować regularną transgraniczną opiekę zdrowotną. Współpraca ta powinna również objąć **obszar rehabilitacji** (np. wspólne programy żywieniowe). **Istniejące zasoby po obu stronach granicy powinny być lepiej wykorzystywane i wzajemnie powiązane.** Obywatele uznali te obawy za absolutnie kluczowe i oczekuje się, że postulaty zostaną niezwłocznie przekazane odpowiedzialnym osobom w komisjach, ministerstwach, w polsko-niemieckiej komisji rządowej i innych organach (np.

kasach chorych), a konkretne rozwiązania zostaną tam odpowiednio opracowane. Należy z wyprzedzeniem wyjaśnić, do kogo dokładnie należy kierować konkretne, szczegółowe pytania lub obawy i w jakiej formie. Jednym z pomysłów jest, aby rada doradcza mieszkańców sporządziła odpowiednie pismo (wyznaczającym termin) i wysłała je za pośrednictwem Euroregionu Sprewa-Nysa-Bóbr. Wyrażono silne pragnienie, aby **sprawy i postulaty obywateli nabrały wreszcie odpowiedniej politycznej wagi**. Chcą oni mianowicie zobaczyć "światło w tunelu".

Zasugerowano również opracowanie **projektów pilotażowych** mających na celu poprawę opieki zdrowotnej (np. porównanie usług i cen). W tym kontekście dużym zainteresowaniem wśród obywateli cieszy się praca **polsko-niemieckiego centrum ambulatoryjnego**, które obecnie powstaje **w Gubinie**. Pożądane byłoby więcej informacji na ten temat. Inne sugestie obejmowały **wymianę studentów z wydziałów medycznych w Zielonej Górze i i tworzonego łżyckiego Uniwersytetu Medycznego w Cottbus**, na przykład wspólne projekty badawcze między wydziałami i integrację polsko-niemieckich "zespołów" w tych ośrodkach.

2. Grupa: Edukacja (Impas w organizacji transgranicznych ofert edukacyjnych?)

Kwestie wymagające rozwiązania

Pierwszym krokiem było podjęcie kwestii, które zostały zidentyfikowane jako kluczowe dla II Polsko-Niemieckiego Dialogu Obywatelskiego:

1. Jak Niemcy i Polacy mogą wspólnie uczyć się języka?
2. W jaki sposób można zapewnić ciągłość nauki języka (od przedszkola do uczenia się przez całe życie)?
3. W jaki sposób można zwiększyć zainteresowanie językiem polskim wśród obywateli Niemiec (także już wśród dzieci)?
4. Czy pomocne jest używanie angielskiego jako języka pośredniego, a jeśli tak, to w jaki sposób?
5. Jak można przezwyciężyć przeszkody i różnice w niemieckim i polskim systemie edukacji? (np. różne okresy wakacyjne i programy nauczania)

Nowe pytanie dotyczyło tego, **w jaki sposób można poprawić transgraniczne przygotowanie do zawodu** (pod względem uznawania kwalifikacji, ale także w celu złagodzenia niedoboru wykwalifikowanych pracowników, w jaki sposób można tu uwzględnić i wykorzystać dwujęzyczność).

Propozycje rozwiązań

Zasadniczo dwujęzyczność jest postrzegana jako wielki potencjał dla regionu przygranicznego jako **dwujęzycznego regionu edukacyjnego. Polsko-niemieckie programy edukacyjne powinny zatem zostać wzmocnione i wzajemnie powiązane, poczynając od wczesnej edukacji, a skończywszy na ustawicznym uczeniu dorosłych.**

Konkretne pomysły z II Polsko-Niemieckiego Dialogu Obywatelskiego zostały dalej rozwinięte i pogłębione:

- Zapewnienie spójności przyswajania języka poprzez
 - Wzmocnienie "Sprachkitas",
 - dodatkowe programy językowe AG w szkołach,
 - dwujęzyczne programy dla innych przedmiotów i zapewnienie ich regularności,
 - dwunarodowe programy szkoleń i studiów
- Rozbudzenie motywacji do nauki języka polskiego i powiązanie jej z pozytywnymi skojarzeniami (również inspirowanie rodziców), np. poprzez otwarte i zachęcające programy -> znaczenie wzorów do naśladowania (nauczyciele, rodzice)
- Zapewnienie wsparcia i finansowania dla zaangażowanych graczy,
- Zrozumienie aspektów międzykulturowych (np. zarządzanie czasem),
- Stworzenie więcej możliwości i platform do wzajemnej wymiany i spotkań, np. za pośrednictwem klubów sportowych.
- **Oferowanie tandemów językowych** (zbudowanie bazy danych) **dla wszystkich grup wiekowych i tematycznych.**
- uwzględnienie w innych elementach edukacji
- **Umiejętności językowe** (wspólnota polsko-niemiecka) – Most Językowy
- **Korzystanie z programów edukacyjnych** (Erasmus+)
- **Atrakcyjne programy edukacji zawodowej i studiów**
- **Oferty kulturalne, sportowe i turystyczne - łączenie turystyki z edukacją**

3. Grupa: turystyka transgraniczna / transport publiczny (Co jeszcze nie działa sprawnie w turystyce transgranicznej - transport publiczny?)

W tej grupie dyskusyjnej, do której należała większość uczestników, początkowo zebrano różne kwestie, pytania i pomysły.

Turystyka transgraniczna

Trudności/sprawy

- **Wspólna promocja ofert turystycznych** po stronie polskiej i niemieckiej
- **Zapotrzebowanie na więcej dwujęzycznych informacji o małych miastach** w regionie przygranicznym (miejsca turystyczne, mapy itp.).
- Życzenie, żeby **w restauracjach po niemieckiej stronie** było **dwujęzyczne menu**.
- **Turystyka rowerowa:**
 - Po polskiej stronie brakuje dobrych ścieżek rowerowych.
 - Po polskiej stronie brakuje cyklobusów dla turystów rowerowych.

W drugim etapie obywatele dyskutowali bardziej szczegółowo na temat **wspólnej promocji polsko-niemieckich ofert turystycznych** i wnieśli już wiele pomysłów. Na **szczególną uwagę zasługuje fakt, że podczas dialogu obywatelskiego zaproponowano współpracę między polskim stowarzyszeniem turystycznym PTTK a Marketing und Tourismus Guben e.V.** Polskie stowarzyszenie zasugerowało współpracę z zainteresowanymi stronami ze strony niemieckiej, przyjmując je jako członków i organizując na przykład wspólne oferty turystyczne. Stowarzyszenie w Guben jest bardzo dobrym pierwszym punktem kontaktowym w tym zakresie, a wstępne spotkanie zostało już zorganizowane. Przedstawiono dalsze pomysły, które można zrealizować poprzez taką współpracę między zainteresowanymi stronami w sektorze turystycznym.

4

Pomysły

- **Przeszkolenie dwujęzycznych przewodników**, mówiących w obu językach i dobrze znających region -> jako uzupełnienie istniejących drukowanych materiałów informacyjnych (być może jako pomysł na projekt z wykorzystaniem Funduszu Małych Projektów w Euroregionie).
- **Zamieszczenie kodów QR na kościołach** -> dwujęzyczne informacje i zdjęcia, również o lokalizacji (ponieważ małe kościoły są często zamknięte).
- **Rewitalizacja Wzgórz Gubińskich**
- **Stworzenie biletu sieciowego dla tańszego korzystania z ofert turystycznych (np. wprowadzenie tzw. „GreenCard“)**
- **Promowanie** nie tylko **turystyki rowerowej**, ale także **wodnej** (np. na rzece Lubsza).
- Dalszy rozwój wymiany doświadczeń przedstawicieli i podmiotów turystycznych
- **Opracowanie dwujęzyczne istniejących stron internetowych obiektów i podmiotów turystycznych** (możliwe wykorzystanie funduszy, wykorzystanie możliwości sztucznej inteligencji).

- Stworzenie **centralnej dwujęzycznej strony internetowej z ofertami turystycznymi w regionie przygranicznym** lub wykorzystanie i podlinkowanie istniejących stron internetowych obiektów i stowarzyszeń turystycznych (np. Geopark UNESCO Łuk Mużakowa)
- Włączanie nowych ofert do już istniejących (np. szlak miodu i wina).
- Opracowanie dwujęzycznych kart dań w obiektach turystycznych (np. w restauracjach)

Rozsądne wydaje się sprawdzenie, czy niektóre z tych pomysłów zostały już zrealizowane (gdzie i przez kogo?). Możliwe jest również połączenie pomysłów w ramach (dofinansowanego?) projektu, np. szkolenie przewodników turystycznych i dostarczanie dwujęzycznych materiałów informacyjnych dla niektórych miejsc (również jako kod QR). Na koniec wskazano również, że oprócz języka niemieckiego i polskiego nie należy zapominać o języku serbołużyckim (dolnołużyckim).

Transgraniczny transport publiczny:

Trudności/obawy	Komentarze/życzenia/pomysły
Niedobra częstotliwość kursowania autobusów i pociągów	Byłoby pożądane, aby w weekendy kursowały więcej niż dwa pociągi z Cottbus do Zielonej Góry. (obecnie połączenie zostało zniesione do 31.08.2024 r.)
Słabe dopasowanie transgranicznego transportu kolejowego i autobusowego	Lepsza koordynacja połączeń autobusowych i kolejowych (np. umożliwienie połączeń).
Aby móc zaoferować specjalne wydarzenia w miastach w regionie przygranicznym z połączeniami transportu publicznego, należy zorganizować specjalne przejazdy.	Zapewnienie lepszych połączeń transportem publicznym do miejsc, w których odbywają się niektóre wydarzenia.
Oferta biletów transgranicznych nie jest wystarczająca.	Taryfa łączona dla biletów Związku Komunikacyjnego Berlin-Brandenburgia (VBB) i Polregio w Polsce obowiązuje na niektórych trasach transgranicznych w ramach Euroregionu Sprewa-Nysa-Bóbr, czyli po obu stronach granicy. Najwyraźniej nie jest to powszechnie znane. Dobrze byłoby mieć coś w rodzaju transgranicznego biletu Sprewa-Nysa-Bóbr na komunikację miejską (z opcją niżek na wstęp do atrakcji turystycznych). Należy zauważyć, że Deutschlandticket i Brandenburgticket obowiązują do granicy kraju związkowego lub granicy państwowej.

Brakuje dwujęzycznych informacji na temat oferty biletowej.	
Rozkłady jazdy autobusów i pociągów nie są dwujęzyczne.	
Koleje niemieckie nie udzielają żadnych informacji na temat aktualnej sytuacji po stronie polskiej (np. kolejowej komunikacji zastępczej).	Polskie koleje nie podają żadnych informacji na temat aktualnej sytuacji po stronie niemieckiej.

Aktualne informacje dodatkowe i przykład transgranicznych połączeń kolejowych w Euroregionie Sprewa-Nysa (stan na 20 lipca 2024 r.):

Wszystkie informacje na temat aktualnych połączeń kolejowych w regionie przygranicznym oraz stosownych cen biletów i opłat za połączenia można znaleźć na odpowiednich stronach internetowych Deutsche Bahn (www.bahn.de i Verkehrsverbund Berlin-Brandenburg, część E po stronie niemieckiej (vbb-tarifbroschuere.pdf) oraz Polregio (Pociąg do Niemiec | Polregio.pl) po stronie polskiej. Ponadto aplikacja podaje odpowiednie informacje (strona niemiecka: App DB Navigator, strona polska: App Rozkład-PKP).

Przykład:

Połączenie kolejowe Guben - Zielona Góra (RB92 codziennie 6 pociągów jako połączenie bezpośrednie - 9 przystanków): Cena biletu jako taryfa łączona niemieckiej sieci komunikacyjnej VBB: 7,10 € (taryfa normalna)/ 5,20 € (taryfa ulgowa) lub jako taryfa Polregio: 25,00 zł (taryfa normalna).

Ze względu na ograniczenia czasowe nie przeprowadzono niestety dogłębnej dyskusji na temat transportu publicznego. Zalecono jednak, aby temat ten był dalej omawiany podczas kolejnego dialogu obywatelskiego.

Na koniec mieszkańiec Forst wskazał, że bardzo chciałby, aby jeden z dwóch mostów łączących miasto z polską stroną stał się wreszcie ponownie dostępny i aby można było ponownie dotrzeć do sąsiedniego miasta bez żadnych objazdów. Studium wykonalności opracowane przez miasto Forst oraz uchwała rady miasta Forst (Łużyce) z dnia 22 września 2023 r. są już dostępne. (<https://www.forst-lausitz.de/innerstaedtische-verkehrsverbindung-ueber-die-neisse.152435.htm> <https://www2.forst-lausitz.de/allrisbi/vo020.asp?VOLFDNR=6318>)

Pomimo różnorodności tematów poruszanych **w trzech grupach dyskusyjnych**, bliskie powiązania i **transgraniczne kwestie są zauważalne** także tym razem. Na przykład wzmocnienie atrakcyjności regionu przygranicznego dla wykwalifikowanej siły roboczej jest ściśle związane z wizją dwujęzycznego regionu edukacyjnego. Dwunarodowe szkolenia i programy studiów torują drogę do uznawania kwalifikacji, np. w dziedzinie edukacji i medycyny. Lepiej funkcjonujący transgraniczny system transportu publicznego zapewnia dostępność specjalistów medycznych po obu stronach granicy i umożliwia jeszcze lepszy rozwój turystyki. Po raz kolejny stało się jasne, że współpraca i dialog są kluczem do zainicjowania pożądanych zmian na pogranicznym.

Wszyscy obywatele, którzy wzięli udział w dyskusjach w Forst (Lausitz) 20 czerwca 2024 r., po raz kolejny byli bardzo zaangażowani. Jednak stało się również jasne, że istnieje ogromna potrzeba, aby w końcu zobaczyć ulepszenia i rozwiązania, szczególnie w dziedzinie opieki zdrowotnej.